

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Lente 2025

Jaargang 35, nummer 2

ivn natuur
educatie

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Het zijn turbulente tijden op alle niveaus. Over Trump en zijn rijke vrienden die minister worden staan de kranten vol en houden we bij elk nieuw decreet weer de adem in. Spanningen lopen op en het ziet er niet naar uit dat er langdurige vrede komt in Oekraïne, Palestina, Soedan en ga zo maar door.

Wij zitten hier met een weinig daadkrachtige regering die gegijzeld wordt door de wetenschap dat als ze vallen er bij nieuwe verkiezingen winst geboekt zal worden door een populistische partij.

Ons, als IVN'ers, gaat het belangrijke thema 'stikstof' ook nog eens aan het hart. Op dit thema is er momenteel weinig rooskleurigs te melden. Een minister van de BBB die na haar voorstellen (die overigens weinig voorstellen) genegeerd wordt door de partijleider, de LTO die voorstelt 'afgeschreven' natuurgebieden dan maar op te heffen en ga zo maar door. Het onderwerp laat natuurliefhebbers al veertig/vijftig jaar wanhopig naar de hemel kijken. En helaas help dat ook niet. Je vraagt je af wat we kunnen doen.

Als IVN, gaan we gewoon door met onze natuurbeschermende activiteit namelijk educatie en proberen zo onze

kostbare vrij te besteden leefruimte met al wat er leeft te behouden.

Deze editie staat weer vol met interessante onderwerpen en verslagen. Frank Heinen schrijft over de nuchtere feiten die getoond worden via de nieuwe Rode Lijst. Hermien Hendriks, Fenny Gaastra, Paul Lormans, Marieke Michels, Huug Stam, Phlip Bossenbroek en ondergetekende leveren bijdragen vanuit hun verschillende invalshoeken en ervaringen. Op pagina 18 laat Marieke zien hoe vaak onze maandelijkse nieuwsbrief geopend wordt. Heel lezenswaardig en ik hoop dat het jullie inspiratie goed doet.

We gaan deze lente afscheid nemen van onze voorzitter. René heeft bij aantreden gezegd dat hij lente 2025 het stokje graag aan iemand anders over wil geven. Dat doet hij met een royale verdienste waarmee we goed verder kunnen. Alleen is het nog onbekend aan wie hij het stokje kan doorgeven. Verderop in Het Schrijvertje staat hier meer over. Lees het en laat je horen, onze vereniging verdient het.

En, zoals gebruikelijk, een reminder: **kopij voor de zomereditie s.v.p. inleveren vóór 26 mei.**

Belangrijk

Door Frans Hendriks

De komende ledenvergadering op 3 april wordt er een die je niet mag missen. We gaan dan onze nieuwe bestuursleden leren kennen en kiezen!

Omdat het bestuur een bredere basis krijgt met het hebben van meer leden, kunnen initiatieven en inspiratie door meer mensen gedragen worden. Het elkaar ondersteunen en voeding geven in een afdeling met krachtige werkgroepen is een surplus. Er staan al een aantal mensen klaar om het bestuur te gaan versterken maar hou je niet in om jezelf vóór 3 april aan te melden bij secretariaat@ivn-roermond.nl of bij frans.hendriks@ivnroermond.nl. Je zult zien dat het een fijne invulling van je vrije tijd is.

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter	René Horsten (aftredend) voorzitter@ivnroermond.nl
Secretaris	Ron de Cock secretariaat@ivnroermond.nl
Penningmeester	Lily Welters penningmeester@ivnroermond.nl
Bestuursleden	meerdere vacatures
Email: bestuur@ivnroermond.nl	

ivn natuur
educatie

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde, 2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en nog veel meer!

Woensdag, vrijdag, zaterdag open van 11.00 - 17.00
Donderdag open van 14.00 - 17.00 uur

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Van de voorzitter

Door René Horsten

Bij mijn aanstelling als voorzitter heb ik me gecommitteerd voor 2 jaren. Eind december zaten de 2 jaren erop en ben ik gestopt met mijn werkzaamheden als voorzitter. Er blijven voor mij nog voldoende werkzaamheden over. Ik zal me zeker niet vervelen.

Ik kijk terug op 2 boeiende jaren, waarin we na de coronaperiode met elkaar gewerkt hebben aan de 'revival' van de educatieve activiteiten van onze afdeling. We hebben samen ook een mooi lustrumjaar 'gevierd'.

Om een goede input te krijgen voor een meerjarenplan is uitvoerig met alle werkgroepen, commissies en ook externe organisaties gesproken. De gesprekken hebben veel aanbevelingen opgeleverd, die verder opgepakt kunnen worden. Om dat mogelijk te maken zullen we zeker op een aantal posities versterking nodig hebben.

De lidmaatschaps- en incassoadministratie is per 1 januari 2025 overgedragen naar IVN Landelijk. Dit was een 'pittige klus'. Grote dank aan Piet Heijnen en Lily Welters, die dit georganiseerd hebben. Ook is de administratie van de Natuurgids overgedragen aan Stichting De Natuurgids. Door beide overdrachten zijn de administratieve werkzaamheden van onze afdeling aanmerkelijk gereduceerd en is ook de continuïteit beter gewaarborgd.

Het is mooi om te zien dat de algemene belangstelling voor de natuur groeiende is. Ook ons ledenbestand neem toe: de afgelopen 2 jaren hebben zich meer dan 90 nieuwe leden aangemeld. Het is onze uitdaging om daar goed op in te spelen, mede door aantrekkelijke en vernieuwende educatieve programma's aan te bieden.

Een belangrijk aandachtspunt is het uitbreiden van het gidsenbestand. Momenteel loopt de landschapsgidsenopleiding die door de gezamenlijke IVN-afdelingen van de regio Midden-Limburg georganiseerd wordt. Liefst 15 leden van onze afdeling volgen deze opleiding, die eind mei a.s. wordt afgerond. De IVN-afdelingen Midden-Limburg zullen een nieuwe natuurgidsenopleiding gaan voorbereiden, die hopelijk in 2026 van start gaat.

IVN Roermond e.o. is een groeiende afdeling met goed functionerende werkgroepen en mooie publieksactiviteiten. We hebben nog voldoende uitdagingen om mensen met de natuur te verbinden en hopelijk slagen we er in om binnen onze afdeling voldoende menskracht te mobiliseren.

Met veel plezier heb ik het voorzitterschap vervuld. Ik ben me er van bewust dat ik me soms ongeduldig, wat drammerig heb gedragen. Hopelijk wordt me dat niet te zwaar aangerekend, het was allemaal voor het goede doel.

Hierbij wil ik allen bedanken die zich de afgelopen jaren hebben ingezet om een bijdrage te leveren aan het uitdragen van onze missie: mensen met de natuur verbinden, laten beleven hoe fascinerend de natuur is, uiteindelijk er in resulterend dat men goed voor de natuur zal zorgen.

Colofon

Nummer 140, maart 2025

Voorpagina:

- Oranjetipje

- Daslook

Beide foto's van Ruud Sniijders

Redactie

Frans Hendriks, Fenny Gaastra,
Frank Heinen, Marieke Michels

Vormgeving:

Frans Hendriks, Marieke Michels

Email:

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Website: www.ivnroermond.nl

Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl

Bankrekening:

NL18RABO 0135 8373 67

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
- 3 - Van de voorzitter
- 4 - Afscheid van de voorzitter
 - Organisatiestructuur
- 5 - Nieuwe Rode Lijst
- 8 - Jochumhof Tegelen
- 10 - Land van Ons/Baexen
- 11 - Landschapsgidsenopleiding
- 12 - Activiteitenkalenders
- 14 - Een kijkje bij de vogelwerkgroep
- 15 - Solwaster en de Hoge Venen
- 16 - Een platworm heeft het eeuwige leven
- 17 - Sterrenwacht Asten
- 18 - De nieuwsbrief
 - Wegbermplanten
- 20 - De Midden-Limburgse Maasterrassen
- 21 - In memoriam
- 22 - Workshop diersporen
- 23 - Column Huug Stam
- 24 - Contactpersonen

Onze sponsors vindt u op de pagina's 2, 7, 9, 13, 14 en 24

Meer informatie over onze afdeling en haar activiteiten kunt u geactualiseerd vinden op onze website www.ivnroermond.nl

René Horsten neemt afscheid als voorzitter van IVN Roermond e.o.

Door Frans Hendriks

In de zomer van 2020 ontving René Horsten de koninklijke onderscheiding Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. We hebben er aandacht aan besteed in ons afdelingsblad. René is toen voorgedragen geworden door IVN'ers die zijn inspanningen voor de vereniging in die voorgaande jaren terecht zeer gewaardeerd hebben.

René bij de opening van de foto-expositie. Foto Marieke Michels

René was toen al een hele tijd geen voorzitter meer en wat was het weer een uitdaging voor hem om na de malaise door de coronatijd het stokje van Peter Kessing in het voorjaar van 2023 over te nemen en wéér voorzitter te worden.

Opnieuw nam hij het heft in handen en ontwikkelde hij initiatieven in de afdeling en erbuiten. Niet de minste waren de activiteiten rondom het lustrumjaar, de samenwerking met de ECI, contacten met scholen en de gespreksronden met alle werkgroepen om als basis te dienen voor een toekomstvisie en beleid. En ook, ja hoor: een volwaardige Landschapsgidsenopleiding kwam tot stand is samenwerking met andere afdelingen.

René zijn aanpak heeft een voortvarendheid waarbij je je wel eens af kunt vragen hoe hij het volhoudt.

'Hoe oud is René eigenlijk?', denk je onwillekeurig.

Bij aantreden twee jaar geleden heeft hij aangegeven het voorzitterschap voorjaar 2025 over te willen dragen. Dat tijdstip is aangebroken en we zijn druk bezig een nieuw en breed opgezet bestuur te vormen. Dat gaat lukken!

René, je hebt de afdeling weer een stevige duw in de rug gegeven en de mogelijkheden van onze mooie afdeling zichtbaar gemaakt. Het is heel fijn dat je in elk geval wel blijft functioneren in diverse werkgroepen. Bedankt!

IVN Roermond e.o. kiest voor een bredere organisatiestructuur

De afgelopen jaren werd onze afdeling bestuurd door een klein bestuur. Er is behoorlijk veel van de grond gekomen, maar het was ook best intensief. Onze voorzitter, René Horsten, heeft bij aantreden, twee jaar geleden, aangegeven begin 2025 zijn functie over te willen dragen aan een ander. Dat moment is aangebroken.

Het bestuur gaat uitgebreid worden tot zo'n acht leden. Dit noemen we het Algemeen Bestuur. Hieruit wordt het Dagelijks Bestuur benoemd, bestaande uit een voorzitter, secretaris, penningmeester en een algemeen DB-lid. Het DB regelt de lopende zaken en heeft uitvoerende beslissingsbevoegdheid die nader te omschrijven is. Zij komen naar behoeven tot zo'n acht/negen keer per jaar samen, inclusief de vergaderingen met het AB. Het AB ondersteunt het DB. Het is een mede vormgevende factor in de afdeling waar het gaat om activiteiten én zij vormen de zintuigen van de afdeling. Zij sluiten, ook weer naar behoefte, zo'n drie tot vier keer per jaar aan bij het DB.

Onze afdeling is een prettig functionerende club. Samenwerking en ondersteuning vormen de basis voor de collectieve houding en invulling van het educatieve werk.

Er is al gewerkt aan het zoeken en vinden van kandidaten die als hierboven beschreven willen functioneren. Is dit ook iets voor jou, dan meld je aan vóór 3 april bij onze secretaris Ron de Cock, secretariaat@ivnroermond.nl. We zijn er blij mee.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 3 april kunnen jullie de voordrachten beoordelen.

Vuursalamander

De nieuwe Rode Lijst voor amfibieën en reptielen: de winnaars en verliezers

Door Frank Heinen

Oktober vorig jaar verscheen voor het eerst in vijftien jaar weer een actuele Rode Lijst voor de amfibieën en reptielen in ons land. Welke soorten doen het goed? En welke vertegenwoordigers van deze ecologisch belangrijk diergroepen hebben het juist zwaar in een uitdagende tijd van stijgende temperaturen en biologische verschraling?

Indicator

De Rode Lijst voor amfibieën en reptielen volgt de langjarige populatieontwikkeling van de kikkers, padden, salamanders, hagedissen en slangen die in Nederland voorkomen. Uit datareeksen die zich uitstrekken over meerdere decennia, zijn populatietrends te destilleren die aantonen of een soort in aantal toeneemt of juist steeds zeldzamer wordt. Je kunt de Rode Lijst ook zien als een krachtige indicator voor de algehele staat van de natuur en de biodiversiteit in de leefgebieden waar amfibieën en reptielen voorkomen. Beide diergroepen bevinden zich namelijk redelijk in het midden van de voedselketen en zijn zowel roof- als prooidier. Ze vormen soms het stapelvoedsel voor andere dieren, maar houden tegelijkertijd de aantallen (plaag)insecten en knaagdieren (slangen vervullen die functie) in toom. Zeker hoge dichtheden aan algemene soorten geven aan dat de natuur plaatselijk een redelijke tot goede basiskwaliteit heeft. Omdat amfibieën bovendien erg gevoelig zijn voor vervuiling en veranderingen in

hun leefomgevingen, zijn deze dieren uitstekende bio-indicatoren voor de kwaliteit van een ecosysteem. Door hun gevoelige en permeabele huid zijn amfibieën erg kwetsbaar voor de effecten van gifstoffen en schimmels. Een abominabele waterkwaliteit raakt ze bijvoorbeeld direct.

De amfibieën: vuursalamander als zorgenkindje

Van de zestien inheemse amfibiesoorten staan er zeven op de nieuwe Rode Lijst. De vuursalamander is met afstand de grootste verliezer. De soort komt van nature voor in enkele Zuid-Limburgse hellingbossen, maar de laatste jaren is de traditioneel kwetsbare populatie compleet ingestort. De aantallen zijn de afgelopen vijftien jaar met bijna 99 procent (!) gedaald, waardoor deze uiterst fraaie landsalamander inmiddels de status 'ernstig bedreigd' achter zijn naam heeft staan. De populatie is vooral weggevaagd door *Batrachochytrium salamandrivorans* (Bsal), een uit Azië afkomstige schimmelziekte die is meegelift met terrariumdieren en op de een of andere manier in het leefgebied van de vuursalamander is beland. Van de vier soorten watersalamanders die in ons land voorkomen, staan de kamsalamander en vinpootsalamander ook op de nieuwe Rode Lijst. Ze hebben de status 'kwetsbaar'.

Na een dieptepunt in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, zijn de boomkikker, geelbuikvuurpad en

knoflookpad weer op de weg terug. Deze soorten hebben de status ‘bedreigd’ ingeruild voor het iets minder zorgwekkende predicaat ‘kwetsbaar’. Het illustere drietal profiteert sterk van het gerichte herstel van leefgebieden, herintroducties en bijplaatsingen. De boomkikker neemt op veel plekken spectaculair in aantal toe, terwijl het herstel van de knoflookpad en geelbuikvuurpad bescheidener en brozer is. Dat heeft deels te maken met de biologie en ecologie van de dieren. Boomkikkers koloniseren enorm snel nieuwe gebieden als de biotoop (geschikte poelen, dichte struwelen) en randvoorwaarden in orde zijn. De knoflookpad plant zich langzamer voort en stelt hogere, meer specifieke eisen aan zijn leefomgeving.

Een zorgwekkende ontwikkeling is de sterke plaatselijke achteruitgang van een zeer algemene soort als de gewone pad. De aantallen zijn op veel bekende paddenoversteekplaatsen de laatste vijftien jaar met vijftig tot zestig procent gedaald. Hoewel de soort wel nog overal in Nederland voorkomt en daarom niet op de Rode Lijst staat, doet de ‘gewone’ pad zijn naam steeds minder eer aan. Een hoge verkeersmortaliteit door een steeds dichter wegennet, de versnippering van leefgebieden, oprukkende bebouwing en de achteruitgang van de basiskwaliteit van natuur in het landelijk gebied gelden als de belangrijkste problemen waar padden mee kampen.

Parende padden

Levendbarende hagedis

Oprukkende zoonanbidder

Bij de reptielen springt vooral de spectaculaire opmars van de muurhagedis in het oog. De warmteminnende zoonanbidder vindt in Maastricht de noordgrens van zijn natuurlijke verspreidingsgebied en was in de jaren tachtig bijna uit ons land verdwenen. Door het betere beheer van leefgebieden en de voor deze soort gunstige opwarming van het klimaat, is de populatie sindsdien meer dan vertienvoudigd. Muurhagedissen vind je tegenwoordig niet alleen in hun traditionele bolwerkjes rond de oude stadsmuren, maar ook in diverse deelgebiedjes buiten het centrum van de provinciehoofdstad. De status van de geschubde klimmertjes is dan ook ten goede veranderd van ‘bedreigd’ in ‘kwetsbaar’.

De levendbarende hagedis bewandelt populatietechnisch de omgekeerde weg en heeft het juist steeds moeilijker in Nederland. Qua verspreidingsgebied is het met afstand ons algemeenste reptiel. Helaas daalt het waargenomen aantal individuen elk jaar, waardoor populaties in kerngebieden slinken en de hagedissen zelfs helemaal verdwijnen uit sommige gebieden waar ze van nature al dungezaaid zijn. Als vochtminnende soort die vooral gedijt in een gematigd klimaat (levendbarende hagedissen komen tot in het Hoge Noorden voor), vaart de levendbarende hagedis niet wel bij de klimaatverandering. Een ander probleem: de kleine landschapselementen (houtwallen, struwelen, houten weidedaaltjes) waar de hagedissen gretig gebruik van maken, verdwijnen op meer en meer plaatsen.

Adder

Omdat de adder evenals de levendbarende hagedis een voorkeur heeft voor vochtige biotopen en gematigd warme temperaturen, is het niet verwonderlijk dat ook Nederlands enige gifslang het lastig heeft. Verdroging, klimaatverandering, versnipperde leefgebieden en recreatiedruk zijn problemen waar deze geschubde schoonheid mee kampt, al krimpen de adderpopulaties lang niet zo snel als de bestanden van de levendbarende hagedis. De gladde slang, zandhagedis en hazelworm zijn minder gevoelig voor verdroging en temperatuurstijgingen, terwijl de ringslang het graag warm heeft en profiteert van de toename aan geschikt leefgebied.

De foto's bij dit artikel zijn van de schrijver

De boomkikker neemt op veel plekken spectaculair in aantal toe, foto Frank Heinen

De nieuwe Volvo C40 Recharge

100% elektrisch. 0% leder.

Maak kennis met de verrassende Volvo C40 Recharge. Met ongeërd strakke looks, de meest geavanceerde technologie en een volledig elektrische aandrijving, ontwerpen om u en de wereld waar/u wij leven te beschermen. Ervaar het comfort van een ledertuig interieur vol slimme voorzieningen, waaronder Google-services. En ervaar de kracht en rusteloos van 100% elektrisch rijden met een maximaal bereik van 438 km. Puur rijden, zonder uitstoot.

VOLVO C40 RECHARGE VANAF €47.499
 LEASE ZAKELIJK VANAF €549 P.M. | AUTO-ABONNEMENT VANAF €705 P.M.
 ERVAAR HEM NU BIJ VOLVO RUTTEN OF BIJ OP AUTOBEDRIJFRUTTEN.NL

VOLVO

VOLVO | Rutten

Volvo Rutten Venlo
 Wierapweg 28
 077-3301950

Volvo Rutten Eindhoven
 Fahrenholweg 22
 0475-340709

Volvo Rutten Borneo
 Lindstraat 2
 0485-992522

Together for a better life

wepa.eu/nl

WEPA Nederland B.V.
 Boutestraat 125
 NL 6071 JR Swalmen

wepa

Botanische tuin De Jochumhof Tegelen - bezoek 16-11-2024

Door Hermien Hendriks

Wij gaan met 13 plantenliefhebbers de botanische tuin in Steyl bezoeken. Verborgen achter oude muren, midden in het mooiste kloosterdorp van Nederland, ligt de Jochumhof, een enclave van natuur, historie en rust, met een prachtig uitzicht over de Maas. Maar omdat deze pas om 11:00 uur open gaat, neem ik vooraf contact op met de heer Koppers, de secretaris van de tuin, of hij zo vriendelijk wil zijn om voor ons eerder te openen. De betaling heb ik ook centraal met hem geregeld.

Dit verloopt allemaal perfect. De reis ernaartoe echter niet. Ik kom via het pontje van Baarlo naar Steyl. Keurig om 10 voor 9 sta ik aan de kant van Baarlo te wachten. De veerpont staat aan de overkant en de veerman is iets onduidelijks aan het doen met de kettingen. Ik denk nog: "Hij ziet me toch staan, waarom vaart hij niet over." Geduldig wacht ik en krijg nog een fraaie voorstelling te zien van een vissende ijsvogel. Hij zit aan de kant van de Maas op een dikke steen te turen naar het water. Wat een bijzonder schouwspel vanuit mijn auto om deze prachtige vogel te mogen observeren. Als de veerman eindelijk komt zegt hij "Mijn dienst begint pas om 9.00 uur." Gelukkig bemachtig ik meteen een parkeerplaats aan de voorkant bij de ingang. De anderen zie ik nergens. Een telefoontje met Willemiek brengt uitkomst. De hele groep

staat aan de ingang aan de achterkant. Door de tuin vind ik ze. Mijnheer Koppers leidt ons even rond en vertelt boeiend over het ontstaan van de tuin. Hij gaat ook met ons het gebouw in dat mede door de 42 vrijwilligers gebruikt wordt. Hier hangen veel schilderijen aan de muur. De botanische tuin in Steyl kent een lange geschiedenis, de oudste delen van de tuin dateren al van 1799. In 1933 richtte pater Peter Jochum de botanische tuin opnieuw in om het biologieonderwijs aan het klooster te ondersteunen. Vanuit alle werelddelen brachten missionarissen plantenzaden mee naar Steyl ten behoeve van de tuin. In 1971 werd het werk van pater Jochum overgenomen door een stichting en werd de tuin naar hem vernoemd. Er zijn verschillende soorten tuinen te bezichtigen: de rotstuin, de geurtuin, de mediterrane tuin, de heemtuin en de Tiglientuin. Ook zijn er veel monumentale bomen te bewonderen. En zeker ook de kas met onder meer prachtige cactussen mag niet overgeslagen worden.

Buiten bewonderen wij de reuzenbever, een bronzen kopie gemaakt door de man die ooit het 'meisje van Nulde' heeft gereconstrueerd. De reuzenbever staat onder een gigantische vleugelnoot aan een toegedekte vijver. Opvallend aan deze bever is de ronde staart. Enthousiast vertelt Mijnheer Koppers over de mammoet-

Bronzen beeld van reuzenbever

boom. We voelen aan de bast, heel zacht. In de tuin moeten soms vervelende keuzes gemaakt worden omdat de plaats beperkt is. En de tuin moet binnen de muren blijven. In de kas staan zo'n 600 planten klaar voor het nieuwe seizoen om buiten geplant te kunnen worden. De viburnum waar we langs lopen bloeit al prachtig met roze bloemen. Ik vraag me af of het een vroegbloeiër of een laatbloeiër is.

In de omgeving van de tuin wonen de roze en de blauwe zusters en vele volgelingen van pater Arnold Jansen. Hele bussen vol komen naar Tegelen voor een meerdaagse retraite.

Mijnheer Koppers neemt afscheid en dan lopen we naar de kruidentuin waar we veel tijd doorbrengen. In de keurig onderhouden bedden staan vooral planten om te ruiken en te voelen. Colaplant ruikt bijvoorbeeld echt naar cola. Allerlei soorten munt en tijm. Gelukkig staan er naambordjes bij. De alluinplant kun je gebruiken als je

een wondje hebt van het scheren, weten de mannen te vertellen.

Els Henrichs en ik staan bij de rozenkransplant. Er liggen een paar boontjes op de grond die ik opraap. Ik laat er per ongeluk een vallen. "Je laat een heel onze vader vallen", zegt Els. We lachen erom. Dan de plant kardoën, ken ik ook niet echt. Sjoerd en Anita doen hier veel inspiratie op voor hun blindenwandeling.

Bij het zeepkruid legt een van leden van de plantenwerkgroep uit dat de Berbers deze plant gebruiken bij de verzorging van hun handen. Ze wrijven er hun handen mee schoon zonder water.

Het is trouwens vreselijk koud deze morgen, als we het pad langs de Maas via de rozenborders volgen waaien we zowat weg. De verwarmde kas is gelukkig open en brengt redding.

In de verwarmde kas is van alles te zien

Binnen zien we weer een keur aan vreemde planten: citroenen met een rare vorm van verdikte strepen, cactusen, rotsplantjes, varens. In de kas zijn zaden en kleine plantjes te koop. Via een te scannen QR-code kun je met de telefoon de kleine bedragen betalen. Prachtig gedecoreerde zakjes met zaden neem ik mee naar huis om te zaaien, 'bevertjes' wil ik best in mijn tuin.

Het is tijd voor de volgende afspraak in het Grand Café: koffie met gebak. Dat zal smaken na die kou buiten. We installeren ons met de 13 personen waaruit ons gezelschap bestaat aan een lange tafel. Het is hier knus, gezellig en warm en er hangen al kerstlichtjes. Voor de ingang van het café staat een ginkgo (Japanse notenboom). De vele gevallen gouden bladjes vormen een schitterend tapijt onder deze treurvorm. Als we aan tafel zitten gaan de gesprekken alle kanten op. Het is heerlijk om op deze dag op een ontspannen manier af te sluiten. Ik deel nog het nieuwe programma uit dat Willemiek en ik met zorg gemaakt hebben. Het determineren in december hebben we afgelast. Teveel andere drukke bezigheden plus het voorbereiden van de kerstwandeling hebben nu alle aandacht.

De foto's bij dit artikel zijn van de schrijver

Beleef de natuur

Gezamenlijk werken Land van Ons en Land van Baexen aan een boerenland vol leven in Swalmen

In januari van dit jaar organiseerde onze afdeling een lezing over het Land van Ons en Land van Baexen. Een burgercoöperatie om samen aan herstel en behoud van biodiversiteit en landschap te werken. Hieronder hun bijdrage om het initiatief ook in ons afdelingsblad bekend te maken.

Mooi gelegen bij de Teutebeek en zo'n 200 meter van de Swalm, ligt in Swalmen een stuk grond van 11 ha. Al sinds de 16e eeuw is dit ontgonnen. Vanaf eind jaren '50 tot '80 in de vorige eeuw was het perceel in gebruik als boomgaard. Hierna werd het akkerland. Door de intensieve landbouw is helaas de kwaliteit van de grond afgenomen, met gevolgen voor het landschap en biodiversiteit. Hoe zorg je ervoor dat boerenland weer vol leven komt?

Een boerenland vol leven, dat is de missie van Land van Ons. Een burgercoöperatie met meer dan 30.000 deelnemers die nu 5 jaar bestaat. Op 24 percelen door het hele land werken boeren én burgers samen aan herstel en behoud van biodiversiteit en landschap.

Perceel van 11 ha Land van Ons in Swalmen, foto Oosterhoff

Een vergelijkbare missie, ook een burgercoöperatie: dat is Land van Baexen. Al 3 jaar op zoek naar een geschikte pachtgrond in de buurt van Roermond om groenten en fruit op een natuurvriendelijke wijze voor eigen gebruik te telen. Pachten bleek lastig, boeren willen land verkopen, en dus kwam Land van Ons in zicht.

Naar aanleiding van een tip van Land van Baexen kocht Land van Ons het perceel van Petra Roebroek. Zij groeide op in Roermond en erfde het perceel van haar vader. "Grond heb je niet, grond beheer je en geef je door"; dat credo heeft ze van haar vader overgenomen. Land van Ons

verpacht het land naast Land van Baexen na een zorgvuldige selectie nu aan Joep van de Bool. In de pachtcontracten maakt Land van Ons duidelijke afspraken: geen gif, geen kunstmest, geen monocultuur maar wel ruimte voor bloemrijke akkerranden, een keverbank, een poel of andere landschapselementen.

Joep van de Bool van de biologische tuinderij De Waog pacht het grootste deel van het perceel (8,6 ha) met als doel biologische akkerbouw. Joep heeft het biologisch tuinbouwbedrijf van zijn ouders voortgezet, dat met bijna 50 jaar historie het oudste biologische tuinbouwbedrijf in Limburg is. Dankzij hun innovatiekracht wisten zij vernieuwend én productief te blijven. Met diezelfde expertise zal Joep nu de verdichte grond van het perceel met zorg en vakmanschap beheren.

Enthousiast geworden om mee te werken aan een boerenland vol leven in jouw buurt?

Heb je talent of deskundigheid in ecologie, communicatie of fotografie? Of lijkt het je leuk om te helpen met bijv. planten op de plantdagen? Stuur dan een bericht naar swalmen@landvanons.nl

De eerste spelt groeit moeizaam tussen de maïs resten, foto Floris Mokveld

Landschapsgidsenopleiding Midden-Limburg 2024/'25

Door Frans Hendriks

Afgelopen jaar is de Landschapsgidsenopleiding Midden-Limburg gestart. Het project is een samenwerking tussen de Midden-Limburgse IVN-afdelingen. Na wat publicaties over de inhoud werd al snel het maximum van 32 aanmeldingen bereikt. IVN-leden en niet-leden. Deelnemers als lid gaf natuurlijk wel enige korting.

Om u inzicht te geven in wat zo'n cursus inhoudt, willen wij nu, nadat het al behoorlijk op gang is gekomen, er wat meer over laten zien.

De eerste cursus, de Landschapsgidsencursus 2014/15, telde ook 30 deelnemers en daarvoor werden het boek 'Landschappen in het Maasdal' en de reader 'Landschapsgids Midden-Limburg' gemaakt. Degelijk en mooi uitgevoerd werk dat gelukkig zoveel kwaliteit heeft dat het opnieuw (digitaal) gebruikt wordt.

Maar naast dit materiaal krijgen de gidsen in spé leestof aangeboden die er mag zijn: bodemkunde, geologie, het leesbare landschap, het gebruik van digitale bronnen, landschapsecologie, niet levende natuur in Midden-Limburg, informatie over het gids zijn, enz. Een ware schatkist.

Wij vonden het als redactie interessant om ons oor te luister te leggen bij een van de deelnemers tijdens de voortgang van de cursus.

Hier één van de deelnemers:

Frans Grommen uit Roermond is een van de deelnemers en samen met zijn vrouw een enthousiast "gebruiker" van landschap en natuur in Midden-Limburg. Hij is deel gaan nemen aan de cursus om er niet alleen van te genieten, maar er ook meer over te weten. Frans is een begeesterd amateurfotograaf. Ook vanuit deze hobby hebben natuur en landschap zijn interesse. "Meer weten hierover, vergroot het plezier", zo merkt hij.

Frans spreekt beeldend over een in de cursus gevatte fietstocht van Linne naar het hoogplateau, het Wolfssplateau, aan de oostkant van de Meinweg. Onderweg werd inzichtelijk gemaakt wat rivierduinen zijn, werden verlaten Roermeanders in het landschap herkenbaar gemaakt en kregen ze te horen over de breuken in het landschap veroorzaakt door de tektoniek (Peelrandbreuk).

De Peelrandbreuk zichtbaar gemaakt in Bakel 2014, foto Frans Hendriks

Nu, na ongeveer driekwart van de cursus gevolgd te hebben, kan hij zeggen dat er een wereld voor hem is opengegaan. Zo krijgen hoogteverschillen in het landschap, hoe klein ook, betekenis. Maas en Roer, Swalm en Vlootbeek, de vele beekjes worden nu heel anders bekeken. Ze zijn landschapsvormende elementen die terrassen, plateaus, dalen, meanders duinen en oeverwallen creëren. In de cursus wordt zichtbaar gemaakt hoe de diversiteit en intensiteit van krachten Midden-Limburg heeft gevormd. Maar nog altijd voelt het als basiskennis waarbij verdieping mogelijk blijft.

Met enkele medecursisten, vier in totaal, gaan zij voor de eindopdracht een deel van het Swalmdal beschrijven, waarna een (proef)excursie volgt. Een opdracht waarin de verworven kennis tot uiting dient te komen.

Swalm nabij het Groenewoud, foto Groene Camera Trofee

Als lesstof wordt in de cursus veel materiaal aangeboden, maar uitsluitend digitaal. Dit alles is exclusief voor cursisten, het cursusteam en docenten te gebruiken via een account op 'OnsIVN'.

Frans zegt dat hij meer een lezer is die papier in zijn handen zou willen houden. Zo is hij op zoek gegaan naar een exemplaar van 'Landschappen in het Maasdal', hierboven genoemd. Het boek is niet meer verkrijgbaar.

Hij spreekt zijn waardering uit over wat er allemaal aangeboden wordt, maar noemt enkele onderwerpen behoorlijk complex en lastig om onder de knie te krijgen. We kunnen hem hierin meteen gelijk geven. Midden-Limburg met zijn tektonische geschiedenis, de invloed van rivieren als Maas en Rijn, de zichtbare relictten van de ijstijden, de vorming van de Peel, de rivierduinen en de menselijke invloed zorgen ervoor dat het een interessant, maar zeer divers te bestuderen gebied is.

Enkele werkvormen die onder de titel didactiek naar voren komen, spreken hem en zijn medecursisten in het deelgroepje minder aan. "Natuurlijk moet je contact hebben met je publiek en moet er enige vorm van wederzijds communicatie zijn, maar aan de basis van mensen iets kunnen vertellen over het landschap ligt toch echt kennis."

Bij afsluiting van het gesprek is het duidelijk dat Frans met zijn keuze om mee te doen met de cursus een goede en verrijkende stap heeft gezet. Met dank aan het cursusteam onder leiding van René Horsten.

Activiteitenkalenders april - juli 2025

LET OP: Alle activiteiten onder voorbehoud! Kijk op de website www.ivnroermond.nl voor actuele gegevens.

Publieksprogramma

Zondag 27 april

Excursie Linnerheide, Sint Odiliënberg
Aanvang: 10:00 uur
Startpunt: bij info-bord hoek Gulikerweg/Berkenallee,
Sint Odiliënberg
Gids: Wouter Jansen

Zaterdag 17 mei

Fietstocht 'Langs de oevers van de Maas'
Aanvang: 10:00 uur; duur 5 uur; 35 km
Startpunt: Raadhuisplein naast kerk Horn
Gidsen: Erik Nevels en Ruud Snijders
Aanmelden via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zondag 18 mei

Voorjaarswandeling voor Blinden en Slechtzienden
Tijd: van 13:00 uur tot 16:00 uur
Startpunt: Emmaus Naborchweg 1, Swalmen
Contactpersoon: Sjoerd van der Schuit

Woensdag 28 mei

Libellen workshop; deel 1 theorie
Aanvang: 19:30 uur
Plaats: De Groene Transformator, Bredeweg 10, Roermond
Inleider: Jan Slaats
Aanmelden via programmacommissie@ivnroermond.nl

Zaterdag 31 mei

Libellen workshop; deel 2 praktijk
Aanvang: 13:30 uur
Startpunt: Boscafé De Busjop, Busschopsweg 9,
Heythuysen

Libelle, foto Groene Camera Trofee

Woensdag 4 juni

Slootjesmiddag Roermond
Tijd: van 14:00 uur tot 17:00 uur
Plaats: Hammerveld, p-plaats Concordia,
Burg. Geuljanslaan 1c, Roermond
Contactpersoon: Paul Monod de Froideville
Aanmelden via paulmonoddefroideville@ivnroermond.nl

Zaterdag 7 juni

"Ommetje en bezoek aan Natuurlijk Asselt", Asselt
Aanvang: 10:00 uur
Startpunt: p-plaats naast gebouw Ascloa;
Eindweg 6, Asselt
Gidsen: Leo Koster en Els Korsten
Aanmelden via programmacommissie@ivnroermond.nl

Ruïne Naborch, foto Marieke Michels

Maandag 9 juni

Slootjesdag Leudal
tijd: van 10:00 uur tot 14:00 uur
Plaats: poel achter Bezoekerscentrum Leudal,
Roggelseweg 58, Haelen
Contactpersoon: Ron van Pol

Zondag 15 juni

Vogelexcursie 'Wat vliegt daar?', voor jeugd vanaf 8 jaar
Aanvang: 10u; duur 2 uur
Startpunt: Hompesche Molen, Molendijk 6, Stevensweert
Vooraf aanmelden via
paulmonoddefroideville@ivnroermond.nl

Zaterdag 21 juni

Bustocht naar Solwaster/Hoge Venen; alleen voor leden
Zie website voor programma en verdere informatie
Aanmelden via programmacommissie@ivnroermond.nl

Donderdag 26 juni

Excursie Melickerheide, Herkenbosch
Aanvang: 19:00 uur
Startpunt: Golfbaan Herkenbosch, Stationsweg 100,
Herkenbosch
Gids: Math de Ponti

Fotowerkgroep

Zaterdag 12 april, zondag 25 mei en zaterdag 5 juli

Ruim voor de fotosessies ontvangen de leden van de fotowerkgroep informatie over de plaats van samenkomst en het fotografisch onderwerp waar aandacht aan wordt geschonken.

Hebt u interesse om een keer aan te sluiten? Dat kan. Stuur een mailtje naar: fotowerkgroep@ivnroermond.nl. U ontvangt dan de nodige informatie.

Vogelwerkgroep

Zondag 6 april

Curfsgroeve – De oehoe

07.30 uur Parkeerplaats kruising Geulweg/Bronsdalweg, Meerssen

Zondag 4 mei

De Groote Peel – Broedseizoen

07:30 uur Parkeerplaats Buitencentrum de Pelen, Ospel

Zondag 1 juni

Blankwater – De grauwe klauwier

07:00 uur Parkeerplaats VV Boukoul, Boukoul

Aangepaste Natuurwandeling

Voor mensen met een verstandelijke beperking

Zaterdagen 12 april, 10 mei en 14 juni

van 13.30 uur tot 16.15 uur

(wandeling van 14.00–15.30 uur)

Plaats: Bezoekerscentrum Leudal
Roggelseweg 56, 6081 NP Haelen.

Vooraf aanmelden voor niet-leden verplicht:
nolimits@ivnroermond.nl

Vogelmelk, foto Marieke Michels

Plantenwerkgroep

Zaterdag 19 april

Voorjaarsflora

Tijd: 9.00 uur.

Plaats: IJzeren Bos

Heerenstraat 3A, 6114 RN Susteren

Vrijdag 16 mei

Zomerbloeiërs/waterplanten

Tijd: 19.00 uur. Isabellagreend

Plaats: parkeren einde Merumerbroekweg

6049 CW Herten

Vrijdag 20 juni

Zomerbloeiërs/waterplanten

Tijd: 19.00 uur

Plaats: De Banen

Banendijk 4 “Milderschoof”

6034 SV Nederweert-Eind

Vrijdag 18 juli

Zomerbloeiërs

Tijd: 19.00 uur

Plaats: Hompesche Molen

Molendijk 6

6107 AA Stevensweert

ZAAL *'t LEUKE*** CAFÉ**

Leukenstraat 6, 6099 AR Beegden
www.leukebeegden.nl

Uw adres voor:

- Verenigingen
- Vergaderingen / bijeenkomsten
- Voorlichting / werving / opleiding
- Cursussen
- Recepties
- Koffietafels
- Bruiloften
- Feesten & partijen

Een kijkje bij de vogelwerkgroep

Door Fenny Gaastra

De coördinatoren van de vogelwerkgroep zijn Coen Cox en Huub Loete. Deze werkgroep komt 1 x per maand bij elkaar, met uitzondering van juli en augustus. Onderstaand een verslag van hun bezoek aan de WML-plas in Beegden op 2 februari 2025.

Ik was verrast door het aantal vogelaars dat bijeenkwam in Beegden op deze mooie koude zondagochtend. Een uiteenlopend gezelschap bestaande uit mensen die pas enkele keren mee waren geweest en mensen die al vele jaren deel uitmaken van de vogelwerkgroep. Ook duidelijk verschil in kennis, van beginnening tot heel ervaren vogelaars. Een mooie mix.

Onderweg lopend richting de WML-plas klonken er ook zuidelijke accenten in mijn oren en dat bleek te kloppen. Er was ook een groepje IVN'ers uit de regio Maastricht aanwezig. Deze mensen bleken zich vaker aan te sluiten bij onze werkgroep. Fijn dat men elkaar weet te vinden. Bij de waterplas aangekomen met de verrekijkers in de aanslag werd er gelijk van alles waargenomen. Van meerkoet tot dodaars, van geoorde fuut tot diverse eendensorten. En niet te vergeten de brilduiker.

Dit spaarwaterbekken in Beegden is een geliefde plaats voor veel watervogels, waaronder zeldzame.

Maar ook aan de randen van de plas in struiken en bomen was van alles te zien en te horen. Hier sprongen de goed geoefende IVN-oren er gelijk uit. Sommigen hoorden bij een enkel piepje al welke vogel daarbij hoorde (ik vond het indrukwekkend). Zo werden groenlingen en staartmezen gehoord en daarna ook gezien.

Goudvink, foto Huub Loete

In de buurt van Heel in een grote boom een mooi paartje goudvinken. Deze vogels werden ook met het oog snel gespot, met die felrode buik en borst vallen ze echt wel op. In de groep wijst men elkaar regelmatig op wat gehoord of gezien wordt, met vaak nog wat meer informatie over

Foto Rooijmans in Budel is al sinds 1985 dé specialist op het gebied van natuurobservatie.

Verrekijkers | Spotting scopes | Warmtebeeldkijkers | Fotografie

Contact Foto Rooijmans

Adres: Markt 10, 6021CD, Budel

Website: www.fotorooijmans.nl

Telefoon: +31 (0) 495 494890

E-mail: fotorooijmans@hotmail.com

Met een assortiment van meer dan 250 kijkers op voorraad hebben wij één van de grootste collecties van de Benelux en dit tegen de beste prijs!

de betreffende vogel eraan toegevoegd. Ook wordt er af en toe op statief een kijker gezet waardoor iedereen kan kijken naar een gespotte vogel (fijn als ze dan een beetje op de zelfde plek blijven zitten of drijven natuurlijk, de ijsvogel was ons enige tijd ter wille). Door de opletten van de deelnemers werden nog gezien: een aantal kuifduikers, een grote zaagbek, een Pontische meeuw (daar had ik persoonlijk nog nooit van gehoord), het vuurgoudhaantje en enkele gewone goudhaantjes.

Er werd in een rustig tempo rond de plas gelopen waarbij men regelmatig stil stond om te kijken en te luisteren. Onderweg werd bijgehouden wat er gezien is en in welke aantallen. Deze tellijst wordt nadien geplaatst op de website van het IVN Roermond e.o., bij de vogelwerkgroep. Ik vond het een goed besteedde, fijne en leerzame ochtend.

Op ontdekking in Solwaster en de Hoge Venen

Een avontuurlijke dagtrip met IVN Roermond e.o.

Door René Horsten

Op zaterdag 21 juni 2025 organiseert IVN Roermond e.o. een prachtige dagtocht naar het schilderachtige Solwaster en de indrukwekkende Hoge Venen in België. Dit belooft een dag vol natuurbeleving, avontuur en gezelligheid te worden, met twee gevarieerde wandelingen in een uniek landschap.

Ochtend: langs de Sawe en de Statte

Onze dag begint vroeg, met vertrek van de bus om 8.00 uur vanaf de opstapplaats in Roermond. Rond 10.00 uur starten we in Solwaster aan een avontuurlijke ochtendwandeling langs de riviertjes La Sawe en La Statte. De Sawe, een snelstromend riviertje met een groot hoogteverschil, voert ons door een schilderachtig bosgebied met smalle paadjes en charmante bruggetjes. We wisselen regelmatig van oever en genieten onderweg van rotsformaties, korstmossen en misschien zelfs de mysterieuze veentaarten.

Na een geleidelijke afdaling bereiken we de Statte, het tweelingriviertje van de Sawe. We volgen het kabbelende water omhoog richting Rocher de Bilisse, een indrukwekkende rotsformatie en een perfecte plek voor een korte rustpauze. Avonturiers kunnen hier zelfs de rots beklimmen! Op de terugweg passeren we de Dolmen, een intrigerende steenformatie, voordat we terugkeren naar Solwaster.

Middag: lunch en een ontdekkingstocht door de Hoge Venen

Na deze inspannende ochtend is het tijd om te lunchen in de buurt van Baraque Michel. Dit kan naar keuze in een restaurant (op eigen kosten) of met een zelf meegebrachte picknick.

In de middag vervolgen we onze reis met een eenvoudige wandeling over de Hoge Venen, een van de meest uitgestrekte veengebieden van Europa. De houten knuppelpaden leiden ons door het open landschap, waar we een glimp opvangen van de ongerepte natuur. Een waarschuwing voor de avontuurlijke wandelaars: het is niet aan te raden de paden te verlaten, want het veen is verraderlijk en kan je letterlijk laten wegzakken!

Wie liever niet meer wandelt, kan een bezoek brengen aan het Bezoekerscentrum van de Hoge Venen – Huis van het Parc-Bostrange. Hier is een klein museum waar je meer te

weten komt over de geschiedenis en ecologie van dit bijzondere gebied.

Praktische informatie

Datum: zaterdag 21 juni 2025

Vertrek bus: 8:00 uur vanaf parkeerpl. hockeyvelden Concordia, Bisschop Lindanussingel, Roermond

Kosten: IVN-leden €25, niet-leden €35

Aanmelden: e-mail vóór 1 juni 2025 naar programmacommissie@ivnroermond.nl

Mis deze unieke kans niet om samen met IVN Roermond e.o. de prachtige natuur van Solwaster en de Hoge Venen te ontdekken. Trek stevige, waterdichte wandelschoenen aan en laat je verrassen door dit stukje ongerepte wildernis!

Een platworm heeft het eeuwige leven

Door Paul Lormans

Om maar gelijk met de deur in huis te vallen: de platworm (planaria) is eigenlijk geen worm zoals de regenworm. Hij behoort tot een omvangrijke groep van ongewervelde dieren die gekenmerkt wordt door een plat en langwerpig lichaam.

Planaria torva (platworm). Bron Wikimedia, commons, PlanMine

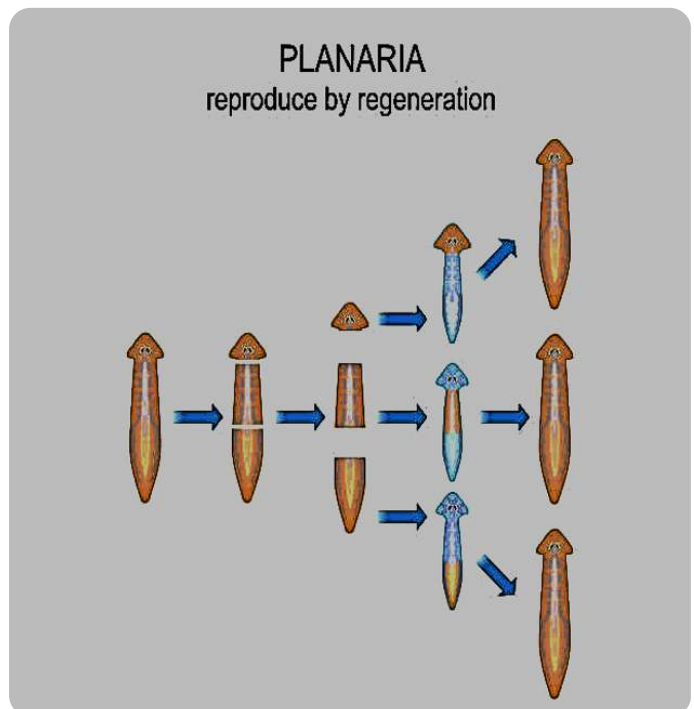
De eerste keer dat ik hem zag was jaren geleden toen ik hem aantrof in een monster uit een of ander watertje. Donker gekleurd en niet groter dan 20 mm. Zijn bewegen was een toneelbeeld van rust en bedaard voortglijden onder water. Slijm en microhaartjes op de buik maken het mogelijk dat hij moeiteloos over steentjes en plantjes kan manoeuvreren.

Wat mij gelijk opviel was dat het diertje zo plat was als een dubbeltje. De inwendige opbouw moet wel karig zijn en dit is ook zo. Zo hebben platwormen geen gespecialiseerde bloedsomloop, geen inwendige lichaamsholtes. Mond en anus hebben één opening. Zelfs ademhalingsorganen ontbreken. Deze heeft hij ook niet nodig omdat hij door de huid ademt. En nu komt dat 'platte' goed van pas. Oppervlakte in verhouding tot inhoud is zeer gunstig en verhoogt het rendement van zuurstofopname. In de praktijk houdt dit in dat hij in minder zuurstofrijk water goed kan leven.

De lezer zal zich nu wel afvragen vanwaar mijn interesse, immers het diertje heeft meer niet, dan wel. Dat wél zit hem in het formidabele regeneratievermogen. Dat wil zeggen dat er een nieuwe worm kan groeien uit ieder afgesneden lichaamsdeel. Deel je hem in drieën, vieren of meer: uit ieder deel groeit weer een nieuw wormpje. Zelfs wanneer er sneetjes in de huid gemaakt worden dan groeit uit ieder snijvak een volwaardig individu. Ik heb

gelezen dat zelfs uit 1/1000 deeltje nog een wormpje groeit. Alleen voedselschaarste en infecties van bacteriën en schimmels vormen de zwakke schakel. Dan is er een kleine kans dat er een einde komt aan de eeuwige jeugd.

Het was te voorzien dat de wetenschap grote belangstelling toonde voor de planaria. Want hoe is het mogelijk dat zelfs een afgesneden kop weer volledig kan teruggroeien? Stamcellen, daar richt zich het onderzoek op. Deze zijn namelijk in staat om zich te ontwikkelen tot elk celtype. Of het nu een spier, huid of zenuwcel betreft, het beestje vervangt de beschadigde cel. En dan te bedenken dat dit huzarenstukje tot in lengte van dagen doorgaat. Maar hoe het ook zij: voor de onderzoekers liggen er nog veel vragen open. Mocht de wetenschap het mysterie kunnen ophelderen, dan zou het toch prachtig zijn dat een geamputeerd ledemaat van een mens weer aangroeit tot een functioneel lichaamsdeel.

Regeneratie Stock Illustrations, Vectors, & Clipart - (11,281 Stock Illustrations)

Stadsweide. Foto Frans Hendriks

Sterrenwacht Asten

Door Marieke Michels

Op 4 februari stond er een bezoek gepland door IVN Roermond e.o. aan Sterrenwacht Asten. Dit is een bijzondere bestemming voor iedereen die geïnteresseerd is in astronomie en de wonderen van het universum. Een flinke groep van ongeveer 25 mensen was aanwezig bij deze activiteit.

De sterrenwacht is vernoemd naar Jan Paagman, een student van de TU Eindhoven die helaas op zeer jonge leeftijd onverwacht overleed. Hij was, samen met een medestudent, op dat moment bezig met het bouwen van een telescoop. Zijn vader maakte die klus af, wat in 1980 resulteerde in de opening van een koepelgebouw met telescoop, naast het museum Klok en Peel. In 2000 werd die telescoop vervangen door een modernere variant met meer technische mogelijkheden.

Naast het observatorium zelf, herbergt de sterrenwacht sinds 1989 ook het Pieterse Planetarium, een plek waar bezoekers meer kunnen leren over de sterren en planeten. Dit planetarium werd oorspronkelijk in 1940 geopend in Haarlem en is, na een bezoek aan het Zeiss-planetarium in Den Haag, gebouwd door student Gé Pieterse met 'kringloopmaterialen' die hij vond in de haven van Haarlem en bij de fietsenmaker, en met onderdelen van het speelgoed 'Meccano'. Vanuit Haarlem verhuisde het planetarium naar Vlissingen, waar het jarenlang gebruikt werd om aanstaande zeelieden op te leiden in het navigeren op de sterren. Uiteindelijk belandde het, na een grondige restauratie, in Asten waar het nog altijd een publiekstrekker is.

We werden ontvangen door een van de vrijwilligers, Rob Fritsen, een man die al sinds 1980 lid is van deze sterrenwacht. In de bezoekersruimte legde hij eerst het verschil uit tussen astronomie en astrologie. Hij benadrukte dat de sterrenwacht zich alleen bezighoudt met astronomie. Daarna kregen we uitleg over ons zonnestelsel en over de grootte van een aantal planeten in verhouding tot onze aarde. Indrukwekkend om te zien hoe nietig we eigenlijk zijn in verhouding tot reuzen als Jupiter, Saturnus en dergelijke. Vervolgens maakten we in sneltreinvaart kennis met een aantal interactieve kaarten, zoals een kaart van de maan waarop te zien is waar de diverse maanlandingen hebben plaatsgevonden, een kaart waarop de banen van de planeten om de zon te zien zijn en een kaart met heel veel sterrenbeelden. Alleen dit gedeelte is al de moeite waard om later een keer terug te komen.

Na deze inleiding kregen we in de filmzaal een presentatie over ons zonnestelsel en werd de korte film 'Powers of ten' (1977) getoond (te vinden op YouTube, voor de geïnteresseerden). Vanuit de filmzaal gingen we de kelder in, naar het planetarium. Zelf had ik nog nooit een planetarium bezocht en te oordelen naar de vele 'Oh's' en 'Ah's' was ik niet de enige die het geweldig indrukwekkend vond. Zoiets wil ik wel boven mijn bed...

Daarna was het tijd voor een bezoek aan het koepelgebouw. Via een smal trapje kwamen we op de eerste verdieping waar de telescoop staat. Een schuifdeel van de koepel werd geopend en het hele koepeldak werd zodanig gedraaid dat het open deel uitzicht bood op de maan en een groot aantal sterren/planeten. Het licht werd gedoofd, behalve een rode lamp omdat we daar als 'sterrenkijkers' geen last van hebben. Dankzij de geweldige planning van de programmacommissie en René Horsten hadden we vanavond een zeer heldere hemel waardoor we allemaal om de beurt konden kijken naar de planeet Jupiter en zijn vier manen, waarop de telescoop scherp gesteld werd. Mooi om te zien.

Kortom: een bezoek aan Sterrenwacht Asten is een hele mooie ervaring voor iedereen die interesse heeft in de wonderen van het universum. Of je nu een doorgewinterde astronoom bent of gewoon nieuwsgierig bent naar de sterren, de sterrenwacht biedt een schat aan kennis en een unieke kijk op de kosmos. Voor meer informatie over publieks-activiteiten, lidmaatschap etc., kijk op <https://sterrenwachtasten.nl>

Dank aan de programmacommissie voor het organiseren van deze activiteit.

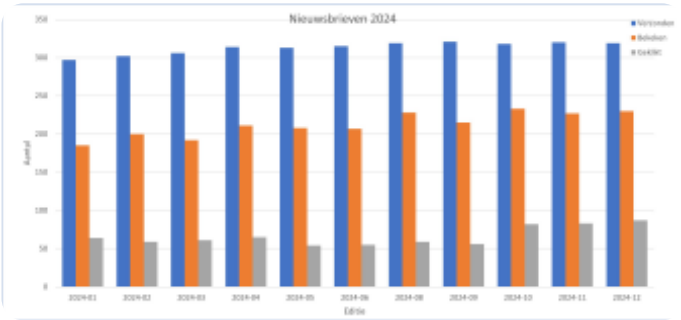

Nieuwsbrief van de afdeling

Door Marieke Michels

Sinds 2022 wordt er maandelijks een nieuwsbrief verstuurd vanuit IVN Roermond e.o. In de nieuwsbrief staan onder andere een ‘Foto van de maand’, mededelingen vanuit het bestuur, de activiteiten van de diverse werkgroepen en van het publieksprogramma voor de eerstvolgende maand en andere zaken die we met u willen delen. Bij de start van de nieuwsbrief hadden we 234 abonnees, eind december 2023 was dat aantal opgelopen tot 296 stuks en eind december 2024 hadden we 319 abonnees. Van die abonnees opende in 2024 gemiddeld 68% de nieuwsbrief daadwerkelijk om hem te bekijken en van degenen die hem geopend hebben klikt 31% op een of meerdere links.

De nieuwsbrief wordt altijd op de laatste vrijdag van de maand verstuurd. Bent u lid van IVN Roermond e.o. en ontvangt u de nieuwsbrief niet? Kijk dan eerst in uw spam-map. Het kan natuurlijk ook zijn dat uw e-mailadres niet bekend is bij de ledenadministratie. Geef in dat

geval a.u.b. uw e-mailadres door aan ledenadministratie@ivnroermond.nl. Bent u geen lid, maar wilt u wél de nieuwsbrief ontvangen? Dan kunt u zich hiervoor aanmelden middels een link op onze website (Over ons --> PR en communicatie --> Nieuwsbrieven). Op diezelfde websitepagina kunt u ook de laatste 12 exemplaren van de nieuwsbrief teruglezen.

Opuallende wegbermplanten in en rondom het Leudal - Knoopkruid

Door Phlip Bossenbroek m.m.v. Hermien Hendrikx, Joost Geurts en René Horsten

In 2020 zijn IVN afdeling Roermond e.o. en Studiegroep Leudal aan de slag gegaan om samen met de gemeente Leudal en andere wegbeheerders het wegbermbeheer in de gemeente natuurvriendelijker te maken. Uiteindelijk hopen we dat er meer prachtig bloeiende bonte bermen zullen gaan ontstaan in plaats van de vele saaie, grazige maar levensarme wegbermen van nu. De meest opvallende soorten worden in een reeks korte artikelen voorgesteld. In deze aflevering is knoopkruid aan de beurt.

Knoopkruid luistert naar de Latijnse naam *Centaurea jacea*. *Centaurea* verwijst naar de centaur Chiroos uit de Griekse mythologie, die zich bewust werd van de helende kracht van deze plant. Een centaur behoorde tot een mytisch ruitervolk en was half paard en half mens. Het sap van knoopkruid bleek goed te gebruiken bij het helen van opgelopen wonden, ontstaan door pijlen, en bij de behandeling van blauwe plekken. *Jacea* is eigenlijk het Spaanse woord voor knoopkruid en komt van het Latijnse *jaceo*, dat neerleggen betekent.

Omdat de bloemhoofdjes, vooral als ze nog jong zijn, iets lijken op een knopje of knoopje, heeft ze de Nederlandse naam knoopkruid gekregen. Er zijn geen dialectische Limburgse namen aan schrijvers dezes bekend.

Knoopkruid is als grote broer van de zeer bekende korenbloem een vrolijke, nog vrij algemene composiet van ongeveer 30-70 cm hoog. De bovenste breed lancetvormige stengelbladen zijn opgedeeld en staan afwisselend langs de stengel. De onderste bladen zijn meer bochtig tot veerspletig. De plant heeft vrij grote bloemhoofdjes (2-4 cm breed), met roze tot rood-paarse buisbloemen. De al of niet stralende randbloemen zijn vergroeid en steriel en

lijken op lintbloemen. De buitenste omwindselbladen hebben een sterk kamvormig gedeeld aanhangsel. De plant is overblijvend en heeft een wortelstok. Bovengrondse uitlopers hebben wortelende rozetten en kunnen een heksenkring vormen rond de moederplant. Knoopkruid bloeit van juni tot in de herfst. Bestuiving vindt plaats door insecten.

Prikkelbare meeldraden

Bij aanraking trekken de helmdraden zich samen aan de stijl, vormen zo een kokertje en wordt een snuffe wit stuifmeel uit de helmknoppen geduwd. Omdat aanraking doorgaans door bezoekende insecten plaats vindt, is dit een bijzonder mechanisme dat dient ter verspreiding van het stuifmeel en uiteraard de voortplanting van de plant.

Knoopkruid, foto Hans Smulders

Groeiplaats en verspreiding

Knoopkruid is een soort van graslanden en wordt vooral aangetroffen op iets vochtige en matig voedselrijke grond, zoals in veel wegbermen en ruderaal plaatsen. Ze houdt vooral van iets leemachtige bodems. Daardoor is deze plant een indicatorsoort voor matig voedselrijke groeiplaatsen, zoals natuurgraslanden en -hooilanden, en geeft daardoor goed aan of het bermbeheer en/of hooibeheer wel op de juiste manier wordt uitgevoerd.

De soort komt verspreid voor in heel Eurazië maar het meest in de gematigde en zuidelijke zones.

In Nederland is het een niet-zeldzame soort in bijna het gehele land. In Groningen, Friesland, Drenthe en Flevoland komt ze echter aanzienlijk minder voor.

Biodiversiteit en maaibeheer

Knoopkruid is een zeer belangrijke plantensoort als het om biodiversiteit gaat. Ze wordt vooral veel bezocht door sociale bijen (vooral zandbijen en aardbijen), hommels en vlinders. Uit het bijgaande tabelletje blijkt wel hoe belangrijk ze is voor bijen en dagvlinders. Verder is ze waardplant voor onder andere verschillende soorten vliegen en zweefvliegen. En wat te denken van nachtvlinders en motjes zoals de blauwe distelbladroller, de roodtipbladroller, de gewone spikkelspanner, de heidedwergspanner, de grijze dwergspanner, de gewone dwergspanner, de lichte daguil en de heideringelrups?

Bijen en vlinders die op knoopkruid zijn aangetroffen: kruis-zandbij, pluimvoetbij, geelgespoorde houtmetselbij, donkere zomerzandbij, grasbij, tronkenbij, breedbandgroefbij, roodpotige groefbij, parkbronsgroefbij, gewone geurgroefbij, zesvlek-kige groefbij, gewone behangersbij, tuinbladsnijder, distelvlinder, kommavlinder, bruin zandoogje, kleine parelmoervlinder, argusvlinder, kleine vos, keizersmantel.

Vanwege deze waslijst aan soorten kan meteen geconcludeerd worden dat de soort niet te vroeg gemaaid moet worden. In wegbermen met knoopkruid dient de voorjaarsmaaibeurt dan ook overgeslagen te worden, zodat de

vele van deze soort afhankelijke dieren hun jaarlijkse cyclus van ei tot volwassen dier kunnen voltooien. Pas in de late herfst kan het minder kwaad om te maaien, vooral als het maaisel ook nog een tijdje na het maaien blijft liggen, zodat eventuele (ongewervelde) dieren uit het maaisel kunnen wegkruipen.

Geneeskundige eigenschappen

Behalve de bovengenoemde centaurs was men zich ook in de Middeleeuwen goed bewust van de geneeskrachtige werking van deze plant. Ze werd daarom toegepast bij wondheling, aandoeningen van de urinewegen en ook tegen cholera. Verder staat ze bekend als middel tegen suikerziekte, tegen verslijming, hoesten, astma en andere ademhalingsproblemen. Ook wordt ze toegepast tegen kou, hoofdpijn, zenuwpijn, schurft, aambeien, is koortsverlagend bij kinderen en zorgt ze voor een betere spijsvertering.

Eetbaarheid

Ook knoopkruid is eetbaar voor mensen, zoals zoveel andere wilde planten. Ze smaakt kruidig en enigszins lookachtig en is prima geschikt bij het garneren van warme gerechten. De bloemen zijn direct eetbaar en samen met jonge scheuten goed te gebruiken als spinazie.

Volksverhalen

Men zou zeggen dat over zo'n veelzijdige plant ook wel veel volksverhalen bestaan. Maar niets is minder waar. Zoekend op internet zijn ze niet te vinden.

Tenslotte

Een prachtplant, dat knoopkruid. Als oplettende fietser (niet te snel!) is ze in verschillende bermen in Leudal te zien, waarbij ze opvalt door haar opvallende rood-paarse kleur. We hopen dat ze zich bij een goed bermbeheer op veel meer plaatsen zal gaan vestigen.

Naamsbekendheid IVN

U vertelt tegen een kennis heel enthousiast over een excursie die u gemaakt hebt met IVN en de reactie die u krijgt is: "IVN? Wat is dat?" Herkent u dat? Helaas is de naamsbekendheid van IVN binnen Nederland nog altijd niet heel erg groot.

Wist u dat u via social media zoals Facebook kunt bijdragen aan de zichtbaarheid van IVN Roermond e.o.? Door uw ervaringen, foto's en verhalen te delen, bereikt u niet alleen onze huidige leden, maar ook potentiële nieuwe leden en vrijwilligers.

Hoe kunt u helpen?

- Deel uw ervaringen: post foto's en korte verslagen van IVN-activiteiten.
- Tag ons: gebruik @IVN Roermond e.o. in uw berichten.
- Gebruik hashtags: voeg bijvoorbeeld #IVNRoermond, #Natuur en #Duurzaamheid toe.
- Like en deel: bezoek en interacteer met onze Facebookpagina.

Samen vergroten we onze zichtbaarheid en inspireren we anderen om mee te doen. Alvast bedankt voor uw bijdrage!

De Midden-Limburgse Maasterrassen

Land van beken en breuken

Door Frans Hendriks, recensie

Misschien heeft u erover gehoord, het gezien of het zelfs gekocht: het prachtige werk onder de hierboven genoemde titel. Een in alle opzichten voornaam boekwerk over het Midden-Limburgse landschap, samengesteld uit drie losse delen en gevat in een cassette.

In de leeswijzer van het eerste deel wordt de begrenzing van de uitgave beschreven als: "Deze natuur- en landschapsbiografie beschrijft de Midden-Limburgse Maasterrassen tussen de Middelsgraaf in het zuiden en de Schellekensbeek in het noorden, van de Maas in het westen tot net voorbij de Nederlands-Duitse grens in het oosten." Een duidelijke begrenzing oostelijk van de Maas, maar toch komen de Koningssteen en de Beegderheide aan de westkant ook aan bod. Gelukkig is er voldoende en belangrijke literatuur over natuurgebieden aan de westkant van de Maas in Midden-Limburg verschenen.

Deel één beschrijft het ontstaan, het klimaat en meer van het natuur- en cultuurlandschap. Zelfs items over het dialect ontbreken niet.

Het tweede deel heeft de titel 'Gebiedsbeschrijvingen'. Een bijzonder omvangrijk deel van zo'n 725 pagina's waarin werkelijk alle grote en kleine gebieden met hun ontstaan en bestaan genoemd en beschreven worden. Of het nu over de Maas of over de Driestruik gaat, alles komt tot in detail aan het bod.

Een opname uit deel twee 'Gebiedsbeschrijvingen', Aerwinkel.

Deel drie heeft als titel 'Gids- en iconsoorten'. Een boekwerk waar iedereen die een beetje interesse heeft in wat leeft en beweegt in het natuurlijke landschap in Midden-Limburg zichzelf een plezier mee doet en er niet op uitgekeken raakt.

En alsof dit allemaal nog niet genoeg is, zit er ook nog een wandelgids bij voor 46 beschreven natuurgebieden. De wandelingen zijn voorzien van een beschrijving, een

kaartje, legenda en een QR-code waarmee coördinaten gedownload kunnen worden.

Ik kan niet anders dan een reusachtig groot compliment uitspreken voor de redactie en alle anderen die dit, ik mag wel zeggen, standaardwerk inhoud en vorm hebben gegeven.

Het totaal is te koop voor een zeer bescheiden prijs van € 34,95 bij onder andere Boekhandel en Antiquariaat Boom aan de Neerstaat in Roermond.

Uit deel drie 'Gids- en iconsoorten'

In memoriam

Door Freek Kohl en Fenny Gaastra

Onlangs ontvingen wij twee droevige berichten: het overlijden van Cor Vossen en van Marion Buurman.

Cor

De mensen die wat langer lid zijn van onze vereniging zullen zich Cor ongetwijfeld herinneren als een bijzonder mens, die veel voor het IVN betekend heeft. Van 1992 tot 1994 volgde hij de natuurgidsenopleiding en leerden wij hem kennen als een man die altijd klaar stond om te helpen waar dat nodig was. Zo trad hij naar voren toen het bestuur dringend aanvulling nodig had en hielp de vereniging daardoor uit de impasse, hij was een grote steun in het bestuur.

De toenmalige redactie van Het Schrijvertje, dat destijds wegens gebrek aan kopij in “zwaar weer” verkeerde, kon altijd een beroep op hem doen en dan schreef hij artikelen die zeer de moeite waard waren. Zo schreef hij eens over de verschillende soorten wolken en de gedragingen hiervan. Met als effect dat sommige IVN-leden nog steeds gelijk naar de lucht te kijken als ze buiten zijn. Als gids was hij bij de voorbereiding en uitvoering van excursies altijd present.

Cor had een filosofische inslag en was er altijd om de mensen om hem heen te helpen met woord en daad. Wij zullen hem node missen en wensen alle nabestaanden veel sterkte toe.

Bij de crematie van Cor stond een collectebus voor IVN Roermond e.o.. Omdat, zoals zijn dochter Ingeborg aangaf, Cor zeer toegewijd was als vrijwilliger en gids van onze afdeling. Maar ook omdat zijn familie natuureducatie heel belangrijk vindt om mensen bewust te maken van het belang van de natuur voor de mens. Hartelijk dank voor deze mooie donatie.

Marion

Marion was een bijzonder bij de natuur betrokken persoonlijkheid. Niet alleen door haar lidmaatschap bij het IVN, maar ook in haar werkzame leven. Marion werkte al sinds 2002 bij de gemeente Roermond als medewerker beheer groen. In die hoedanigheid begeleidde zij projecten als groenadoptie en geveltuinjes. Natuur- en milieueducatie waren haar op het lijf geschreven. Ook zullen velen haar kennen door de jaarlijks terugkerende boomfeestdag. Marion was enthousiast deelnemer aan de eerste IVN--Landschapsgidsenopleiding Midden-Limburg 2014/'15. Haar instelling was er een met liefde voor landschap en natuur. We zullen haar missen.

Maasplassen Asselt. Foto Frans Hendriks

Workshop diersporen

Door Fenny Gaastra

Een week voor de workshop op 18 januari werden we al per mail verrast door een uitgebreide inleiding.

Zo konden we ons goed voorbereiden en al wat van de terminologie in ons opnemen.

Tijdens de presentatie werden er vele soorten sporen besproken en op het scherm getoond.

Vrij bekende sporen zoals pootafdrukken (prenten), braakballen en knaagsporen.

Maar ook krab- veeg- en schuursporen werden behandeld, wissels, veren en haren, botten, slaappleatsen, nesten etc.

Na de theoretische uitleg konden we aan de slag om te kijken wat we er in de praktijk van terecht brachten. Iedereen kreeg een uitgebreide vragenlijst en de te determineren materialen rouleerden.

Er waren verschillende soorten braakballen (aan de inhoud kun je afleiden van welke vogel deze is), veren (is het een staart of vleugelveer en van welke vogel), skeletjes (welk dier, kijk daarvoor ook naar de kiezen: is het een planteneter of juist niet), allerlei keutels (van welk dier zijn ze, soms lijken het overigens net braakballen!), takken (veegspoor, schuurspoor of krabspoor en van welk dier), dennenappels (door wie afgeknaagd) etc.

Het bleek dat we toch wel het een en ander onthouden hadden maar niet voldoende. Het was een uitdaging, maar wel leuk. Gelukkig lagen er ook naslagwerken waarvan dankbaar gebruik werd gemaakt.

Een door een das uitgegraven wespennest, foto Frans Hendrixx

Een impressie van ons bezoek aan de sterrenwacht in Asten. Voor een verslag zie pagina 17. Foto's Ron de Cock, René Horsten en Marieke Michels

Na de lunch stapten we naar buiten om te kijken welke sporen we daar konden ontdekken. Wat eigenlijk gelijk opviel waren de vele wissels (in het gras aan weerszijden van het pad) gevolgd door de niet te missen knaagsporen van de bever. Muizenholletjes, spechtengaten en knaagsporen aan den-nenappels werden ook opgemerkt. En langs de oever in het zand, heel duidelijk, prenten van ratten.

Aangekomen bij een oude boerderijschuur werd ons verteld dat daar een kerkuil verbleef. We mochten naar binnen, de kerkuil was natuurlijk gevlogen maar had voor ons wel een braakbal achtergelaten. Al met al was het een zeer leerzame en leuke dag.

Lid worden?

IVN Roermond e.o. is een actieve afdeling met ongeveer 300 leden. Onze opgeleide natuurgidsen organiseren excursies en wandelingen in de prachtige natuurgebieden om ons heen. Daarnaast geven we workshops en cursussen over de natuur in het algemeen en specifiek over planten, insecten, vogels, het landschap, paddenstoelen en nog veel meer. De meeste van deze activiteiten zijn voor leden helemaal gratis! Zoekt u verdere verdieping? Neem dan deel aan één of meerdere van onze werkgroepen. En voor volwassenen met een verstandelijke beperking hebben wij een speciale groep die onder begeleiding elke maand een wandeling maakt. Voor het aanmelden van een nieuw lid kijkt u op www.ivnroermond.nl.

Foto's Pim Timmermans

Schrijvertje, column

Door Huug Stam

In 'Het Schrijvertje' wordt in elk nummer veel geschreven. In het blad verschijnen ook mooie foto's. Zelf schrijf ik ook een column in Het Schrijvertje.

Het volgende nummer van het blad van de patiëntenvereniging waar ik lid van ben heeft als thema het belang van lezen en schrijven. Voor het betreffende blad heb ik in het verleden een artikel geschreven met de titel 'Natuur en gezondheid'. Ik overweeg voor het komende nummer weer een artikel te schrijven.

Wat betreft het kunnen schrijven is de mens uniek. Het is onmisbaar voor het bedrijven van wetenschap en voor eenvoudiger zaken in het dagelijks leven zoals verslaglegging en planning.

Eerder schreef ik twee boeken. Frank Heinen wijdde in nummer 2 jaargang 29 van Het Schrijvertje een artikel aan het laatst verschenen boek.

Momenteel ben ik bezig aan een vervolg op mijn biografie onder de subtitel 'mijn natuur en mijn gezondheid'.

In de literatuur verschijnen veel artikelen over het effect van de natuur op de gezondheid van de mens, vaak onder

de naam vitamine G. Steeds meer onderzoek maakt dat duidelijk onder meer dat van J. Maas c.s. 'Effecten van een groene omgeving op gezondheid, welzijn en sociale veiligheid'.

Voor mijzelf is het altijd vanzelfsprekend geweest hoe belangrijk de natuur en het buiten zijn voor mij zijn. Met name geldt dit voor de psychische gesteldheid.

Voor het in goede doen zijn is ook belangrijk in welke mate ik informatie tot me neem en waar ik mijn grenzen stel. Of dit nu de politiek of maatschappelijke thema's betreft.

Naarmate je ouder wordt krijg je te maken met allerlei ongemakken die nu eenmaal deel uit maken van het normale levensproces. Als dit nummer verschijnt, heb ik net mijn zeventigste verjaardag gevierd.

Mijn huidige situatie is, in vergelijking met die in mijn jeugd jaren, veel beter. Het betreft de wijze waarop ik in het leven sta. Onzekerheden bestaan nog slechts in veel mindere mate en de keuzen die ik moet maken zijn gerealiseerd. Ik woon in een mooie omgeving met een prima partner en ook onze kinderen zijn gelukkig en gezond.

janWelters autoservice

Echt Tel. 0475 - 48 13 65

www.autoservicejanwalters.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten.

Wilt u iets weten of actief meedoen, neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Huub Loete, 06-14189335 /

Coen Cox, 06-52862791

vogelwerkgroep@ivnroermond.nl

Werkgroep Planten

Willemiek van Deutekom, 06-20903490 (regio oost)

Hermien Hendriks, 06-13015190 (regio oost/west)

Vlinderwerkgroep

René Horsten, 06-22468910

vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Heidewerkgroep

Hermien Hendriks, 06-13015190

hermienhendriks@hotmail.com

Jeugdwerkgroep

jeugdwerkgroep@ivnroermond.nl

Junior Rangers (leeftijd vanaf 12 jaar)

Frans Tegels, 06-81470235

famtegels@home.nl

Werkgroep Amfibieën en Reptielen

René Horsten, Hermien Hendriks; zie hierboven

Macrofaunawerkgroep

Ron Van Pol, 06-25012712

macrofauna@ivnroermond.nl

Fotowerkgroep

fotowerkgroep@ivnroermond.nl

Zoogdierwerkgroep

Joost Geraets,

Marieke van den Ende, 06-46522105

zoogdierwerkgroep@ivnroermond.nl

NoLimits

Sjoerd van der Schuit, 0475-302733

nolimits@ivnroermond.nl

Excursieloket

Ruud Snijders, 06-24404802

excursies@ivnroermond.nl

Programmacommissie

René Horsten, 06-22468910

programmacommissie@ivnroermond.nl

Vertrouwenscontactpersoon

vertrouwenspersoon@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje

Frans Hendriks, 06-23663157

hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl

Fotomaster: fotomaster@ivnroermond.nl

